

Pradžia>Šeimos teisė ir paveldėjimas>Skyrybos ir gyvenimas skyrium

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (PL) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Swipe to change

anglų**Skyrybos ir gyvenimas skyrium**

Lenkija

1 Kokios yra santuokos nutraukimo sąlygos?

Teismas priima sprendimą nutraukti santuoką, kuriuo nustato, ar už iširusią santuoką yra atsakingas vienas iš sutuoktinių ir, jeigu taip, nurodo, dėl kurio sutuoktinio kaltės tai įvyko. Jeigu santuoką nutraukti prašo abu sutuoktiniai, teismas kaltės klausimo nesprenžia.

Santuokos nutraukimui ankstesnis gyvenimas skyrium neturi jokios įtakos.

2 Kokie yra santuokos nutraukimo pagrindai?

Santuokos nutraukimo pagrindas – visiškai ir negrįžtamai iširusi santuoka. Turi būti tenkinamos abi šios sąlygos (Šeimos ir globos kodekso 56 straipsnio 1 dalis).

3 Kokios yra santuokos nutraukimo teisinės pasekmės:**3.1 asmeniniams sutuoktinių santykiams (pvz., teisei rinktis pavardę),**

Per tris mėnesius nuo sprendimo nutraukti santuoką įsiteisėjimo dienos išsituokęs sutuoktinis, kuris sudaręs santuoką pakeitė savo pavardę, gali susigrąžinti iki santuokos turėtą pavardę, šiuo tikslu civilinės metrikacijos įstaigos direktoriaus akivaizdoje padarydamas savanorišką pareiškimą.

Santuoką nutraukęs sutuoktinis gali laisvai sudaryti naują santuoką.

3.2 sutuoktinių turto padalijimui,

Įstatymų nustatytas sutuoktinių bendrosios jungtinės nuosavybės, kurią sudaro jų įgytas turtas, teisinis režimas pradeda galioti nuo santuokos sudarymo (įstatymų nustatytas bendrosios jungtinės nuosavybės teisinis režimas). Įstatymų nustatytos bendrosios jungtinės nuosavybės teisinis režimas nustoja galioti pasibaigus santuokai, t. y. galutinai įsiteisėjus sprendimui nutraukti santuoką.

Vieno iš sutuoktinių prašymu teismas, priimdamas sprendimą nutraukti santuoką, gali padalyti bendrąją nuosavybę. Sutuoktinių įgytą turtą sudaro daiktai, kuriuos vienas arba abu sutuoktiniai įgijo galiojant įstatymų nustatytam bendrosios jungtinės nuosavybės teisiniam režimui.

Bendroji jungtinė nuosavybė abiem sutuoktiniams priklauso lygiomis dalimis.

Dėl svarbių priežasčių bet kuris sutuoktinis gali prašyti teismo padalyti bendrąją jungtinę nuosavybę tiek, kiek kiekvienas sutuoktinis prisidėjo prie jos įsigijimo.

Be to, jeigu sutuoktiniai dalijasi būstu, sprendime nutraukti santuoką teismas nustato būsto naudojimo tvarką, kol išsituokę sutuoktiniai jame dar gyvena.

Abiejų sutuoktinių prašymu teismas gali padalyti bendrą būstą arba priteisti būstą vienam iš sutuoktinių, jeigu kitas sutuoktinis sutinka išsikraustyti neturėdamas pakaitinio būsto.

3.3 sutuoktinių nepilnamečiams vaikams,

Sprendimu nutraukti santuoką teismas išsprenžia tėvų pareigų bet kokiam abiejų sutuoktinių nepilnamečiui vaikui vykdymo ir tėvų ir vaikų bendravimo klausimus. Teismas taip pat nustato sumą, kurią turi mokėti kiekvienas sutuoktinis, kad apmokėtų vaikų išlaikymo ir auginimo išlaidas (Šeimos ir globos kodekso 56 straipsnio 1 dalis).

Teismas gali nustatyti tėvų pareigas vienam iš tėvų ir apriboti vieno iš tėvų pareigas, nustatydamas tik konkrečias su vaiku (-ais) susijusias teises ir pareigas.

3.4 pareigai suteikti išlaikymą kitam sutuoktiniui?

Išsituokęs sutuoktinis, kuris nėra išimtinai kaltas dėl iširusios santuokos ir kuris patiria finansinių sunkumų, atsižvelgdamas į savo pagrįstus poreikius ir kito sutuoktinio uždarbį ir finansinius pajėgumus, gali reikalauti iš kito sutuoktinio išlaikymo (Šeimos ir globos kodekso 60 straipsnio 1 dalis).

Jeigu nutraukus santuoką iš esmės suprastėja sutuoktinio, kuris nėra kaltas dėl iširusios santuokos, finansinė padėtis, sutuoktinis, dėl kurio išimtinės kaltės iširo santuoka, turi mokėti kitam sutuoktiniui pinigus, kad patenkintų jo poreikius, net jeigu jis nepatiria finansinių sunkumų (Šeimos ir globos kodekso 60 straipsnio 2 dalis).

Išlaikymo pareiga nustoja galioti, kai išlaikymą gaunantis sutuoktinis sudaro naują santuoką. Jeigu pareigą mokėti išlaikymą turintis sutuoktinis nėra išimtinai kaltas dėl iširusios santuokos, atitinkama pareiga baigiasi praėjus penkeriems metams po santuokos nutraukimo (Šeimos ir globos kodekso 60 straipsnio 3 dalis).

4 Ką praktikoje reiškia teisės terminas „gyvenimas skyrium (separacija)“?

Tai yra oficialus gyvenimas skyrium, t. y. jis patvirtinamas teismo sprendimu pagal Šeimos ir globos kodekso 611–616 straipsnius.

5 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo sąlygos?

Gyvenimas skyrium patvirtinamas nustačius, kad santuoka visiškai iširo.

6 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo teisinės pasekmės?

Gyvenimas skyrium sukelia tokias pat teises pasekmes kaip ir santuokos nutraukimas. Tačiau skyrium gyvenantis sutuoktinis negali sudaryti naujos santuokos.

7 Ką praktikoje reiškia terminas „santuokos pripažinimas negaliojančia“?

Santuokos pripažinimas negaliojančia reiškia, kad visos santuokos pasekmės panaikinamos atgaline data, išskyrus negaliojančia pripažintoje santuokoje gimusių vaikų statusą – jie ir toliau laikomi santuokiniais vaikais.

8 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia sąlygos?

Santuokos pripažinimo negaliojančia priežasčių sąrašas pateikiamas Šeimos ir globos kodekse:

sutuoktinis nesulaukė santuokinio amžiaus (Šeimos ir globos kodekso 10 straipsnis),

sutuoktinis nėra veiksnus (Šeimos ir globos kodekso 11 straipsnis),

sutuoktinis serga psichikos liga arba yra protiškai atsilikęs (Šeimos ir globos kodekso 12 straipsnis),

sutuoktinis jau yra susituokęs su kitu asmeniu (Šeimos ir globos kodekso 13 straipsnis),

sutuoktinius sieja tiesiosios giminystės linijos kraujo giminystė, šoninės giminystės linijos kraujo giminystė (broliai ir seserys, įskaitant įbrolius ir įseseres ir nesantuokinius brolius ir seseris) arba tiesiosios linijos giminystė (Šeimos ir globos kodekso 14 straipsnis),
sutuoktiniai yra susiję įvaikinimo ryšiais (Šeimos ir globos kodekso 15 straipsnis),
padarytas pareiškimas, kad sudarant santuoką sutuoktinis dėl kurios nors priežasties negalėjo sąmoningai pareikšti savo valios, suklydo dėl kitos šalies tapatybės arba jam buvo neteisėtai grasinama (Šeimos ir globos kodekso 151 straipsnis).
Santuokos sudarymo metu turi būti tenkinamos visos minėtos sąlygos.

9 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės?

Teismo sprendimas, kuriuo santuoka pripažįstama negaliojančia, yra galutinis ir sukelia pasekmes trečiosioms šalims (*erga omnes*). Atsiranda dviejų rūšių pasekmės:

ex tunc, t. y. pasekmės, kurios atsiranda nuo santuokos sudarymo dienos, pvz., atkuriami iki santuokos turėta sutuoktinių šeiminių padėtis ir jiems gražinamos ankstesnės pavardės, sutuoktinio ir kito sutuoktinio šeimos nebesieja giminystės ryšiai ir sutuoktiniai negali paveldėti pagal įstatymą;
ex nunc, t. y. tik nuo teismo sprendimo pripažinti santuoką negaliojančia įsiteisėjimo dienos atsirandančios pasekmės, susijusios su turtiniais santykiais. Santuokos pripažinimo negaliojančia pasekmes sutuoktinių ir jų santuokoje gimusių vaikų santykiams ir sutuoktinių turciniams santykiams reglamentuoja atitinkamos santuokos nutraukimui taikomos taisyklės. Dar svarbiau, kad sutuoktinis, kuris santuoką sudarė veikdamas nesąžiningai, yra laikomas atsakingu už santuokos iširimą.

10 Ar yra alternatyvių neteisminių priemonių, kuriomis su santuokos nutraukimu susijusius klausimus būtų galima išspręsti nesikreipiant į teismą?

Sutuoktiniai Lenkijoje gali naudotis šeimos tarpininkavimu. Pagrindinis tarpininkavimo tikslas – išspręsti sutuoktinių konfliktus taip, kad būtų išvengta santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium ir taikiai susitarti dėl santuokos nutraukimo sąlygų (turtiniai klausimai, vaikų priežiūra). Tarpininkavimo paslaugas dažniausiai teikia nevyriausybinės organizacijos, fondai ir bažnyčia.

Konfliktuojantys sutuoktiniai gali pasinaudoti įvairių formų šeimos terapija ir siekti gauti psichologų, psichoterapeutų, paramos grupių ir pan. pagalbą.

11 Kur turėčiau pateikti prašymą (skundą) nutraukti santuoką, nustatyti gyvenimą skyrium (separaciją) arba santuoką pripažinti negaliojančia? Kokių formos reikalavimų reikia laikytis ir kokius dokumentus turėčiau pridėti prie prašymo?

Prašymai nutraukti santuoką, patvirtinti gyvenimą skyrium arba pripažinti santuoką negaliojančia turi būti teikiami apygardos teismui (*sąd okręgowy*), kuris turi jurisdikciją pagal paskutinę sutuoktinių bendrą gyvenamąją vietą. Jeigu tokio teismo nėra, prašymus reikia pateikti apygardos teismui, kuris turi jurisdikciją pagal pareiškėjo gyvenamąją vietą.

Už tokius prašymus reikia sumokėti žyminį mokestį. Tačiau šalis, kuri dėl savo finansinės padėties negali sumokėti mokesčio, gali kreiptis į teismą prašydama visiškai arba iš dalies atleisti nuo pareigos atlyginti teismo išlaidas, taip pat prašyti, kad teismas *ex officio* paskirtų jai advokatą.

Prie prašymo reikia pridėti šiuos dokumentus: civilinę būklę įrodančių dokumentų kopijas (santuokos liudijimą, vaikų gimimo liudijimus), darbo užmokesčio (pajamų) įrodymus, dokumentą, kuriuo advokatas įgaliojamas atstovauti šaliai (jeigu tas asmuo nusprendė pats pasirinkti advokatą) ir bet kuriuos kitus dokumentus, kurie gali būti svarbūs byloje (sveikatos pažymos, administraciniai sprendimai ir pan.).

12 Ar galima gauti teisinę pagalbą proceso išlaidoms padengti?

Plg. 11 klausimą.

Asmuo, kuris prašo visiškai ar iš dalies atleisti nuo pareigos atlyginti teismo išlaidas arba kuriam *ex officio* paskiriamas advokatas, prie prašymo privalo pridėti pareiškimą dėl savo finansinės padėties (naudodamas atitinkamą formą, kurią galima gauti teisme).

13 Ar galima apskųsti teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo arba santuokos pripažinimo negaliojančia?

Taip, visais šiais atvejais galima paduoti apeliacinį skundą antrosios instancijos teismui. Sutuoktiniai apeliaciniais teismams gali apskųsti apygardos teismų sprendimus.

14 Ką turėčiau daryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia būtų pripažintas šioje valstybėje narėje?

Pagal 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo (toliau – reglamentas „Briuselis IIa“) tokie sprendimai Lenkijoje automatiškai pripažįstami be jokios specialios procedūros (reglamento „Briuselis IIa“ 21 straipsnis).

15 Į kurį teismą reikėtų kreiptis, siekiant užginčyti kitos valstybės narės teismo priimtą sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia? Kokia tvarka taikoma šiais atvejais?

Bet kuri suinteresuotoji šalis gali prašyti, kad teismo sprendimas būtų arba nebūtų pripažįstamas (reglamento „Briuselis IIa“ 21 straipsnio 3 dalis). Lenkijoje tokie prašymai teikiami apygardos teismams. Vietos jurisdikcija nustatoma pagal asmens, kurio atžvilgiu teikiamas prašymas pripažinti teismo sprendimą arba jo nepripažinti, įprastinę gyvenamąją vietą. Jeigu Lenkijoje nėra nė vienos iš pirmiau nurodytų vietų, vietos jurisdikcija nustatoma pagal vykdymo vietą (reglamento „Briuselis IIa“ 29 straipsnio 2 dalis).

16 Kokios valstybės teisė taikoma santuokos nutraukimo bylose kai sutuoktiniai negyvena šioje valstybėje narėje arba jų pilietybės skiriasi?

Lenkija yra daugybės tarptautinių susitarimų, kuriais reglamentuojamas pirmiau minėtas klausimas, susitariančioji šalis. Tokios taisyklės yra viršesnės už Lenkijos tarptautinę privatinę teisę. Todėl jeigu sutuoktinių pilietybė yra skirtinga, gali būti taikomos skirtingos taisyklės. Jeigu nėra sudaryto tarptautinio susitarimo, taikomas 2011 m. vasario 14 d. Tarptautinės privatinės teisės įstatymas. Pagal šio įstatymo 54 straipsnį santuoka nutraukiama pagal bendrą sutuoktinių nacionalinę teisę, taikomą prašymo nutraukti santuoką pateikimo metu. Jeigu bendros sutuoktinių nacionalinės teisės nėra, taikoma abiejų sutuoktinių gyvenamosios vietos šalies, kurioje jie gyvena prašymo nutraukti santuoką pateikimo metu, teisė. Jeigu sutuoktiniai tokio prašymo pateikimo metu neturi bendros gyvenamosios vietos, taikoma paskutinės šalies, kurioje sutuoktiniai turėjo bendrą gyvenamąją vietą, teisė, jeigu vienas iš sutuoktinių joje vis dar turi įprastinę gyvenamąją vietą. Kitais atvejais santuoka nutraukiama pagal Lenkijos teisę.

Paskutinis naujinimas: 03/12/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismų tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.